

משרד
התרבות
והספורט

גליון 38

שבט ישראל

אב תשפ"ג

בסימן
חודש אב

הפינה
לצעירים

מתכון
לזלביה
משגעת!

הלכות
ומנהגים
לחודש אב

בואו היכנסו לאתר מורשת הרמב"ם המתחדש!

באתר תוכלו
לעקוב אחרי
ארועים מגוונים,
הרצאות, וכנסים.
בנוסף תוכלו
למצוא עלוני פרשת
שבוע לילדים
ומבוגרים!
מחכים לכם!

בפתח הדברים

קוראים יקרים, אנו שמחים להגיש בפניכם גיליון נוסף של עלון שבטי ישראל מבית מרכז מורשת הרמב"ם ועדות ישראל. גיליון מבית היוצר של המרכז המתחדש בעיר הקודש טבריה העוסק בימים אלו בהרחבת הפעילות ובמחקר אודות עדות ישראל השונות.

גיליונות עלון שבטי ישראל יעסקו בעזרת ה' בהיבטים שונים של תרבות, היסטוריה, הלכה ומחקר בעדות ישראל השונות.

בית הרב.
אש, ותמרות עשן.

חורבן של בית,
של חיים.
גלות
פיזור, אבדן.

אלפיים שנות גלות,
מתחברים
חלקים מתאחים

מנהל תוכן: עותניאל מנצור
עריכה: אביטל לוי
עיצוב: רבקי שאולזון

מנהגי עדות ישראל לחודש אב

ה. עוד נהגו בחב"ד לערוך סיומי מסכת בכל יום מתשעת הימים ובכלל זה בתשעה באב. וכתבו פוסקי ההלכה מבית חב"ד כי ראוי להמשיך מנהג זה עד יום ט"ו באב. [שמירת המועדים עמ' 264]

ו. בכל אחד מן הימים שבין ראש חודש אב לתשעה בו נוהגים לקרא בבוכארה קינות שונות בבית הכנסת. היו קוראים את הסיפור על מרים בת נחום ושבעת בניה [חנה ושבעת בניה], בניגון עצוב, תוך כדי בכי ואנחה [יהדות בוכארה, עמ' 594].

ז. בשבת חזון נהגו בקהילת וורמייזא להתעטף בטלית של חול. גם הנשים חבשו כובע פשוט ולא מכובד [שטורץ], להוציא חתן וכלה ואבותיהם שהם לובשים בגדי שבת רגילים [מנהגים דק"ק וורמייזא, הרב שמש, עמ' קיט].

ח. נהגו במרוקו להטביל את פרוסת 'המוציא' שבסעודה המפסקת באפר, וכך גם את הביצה [נתיבות המערב עמ' 115].

ט. בלוב נהגו לאכול בסעודה מפסקת עדשים, או ביצה קשה, או 'כוסכוס' עם ירקות [נחלת אבות, עמ' קג].

י. בחסידות קומרנא הקפידו ללכת בפוזמקאות ולא בנעלי גומי בתשעה באב וביום הכיפורים [מנהגי קומרנא עמ' פג].

לוב, פרשבורג, בוכרה, חב"ד, ירושלים, וורמייזא, מרוקו, קומרנא, תימן, וטוניס. מנהגים עתיקים ומעניינים מקהילות ישראל לחודש אב, אלו מנהגים נותרו ואלו אבדו עם השנים?

א. בימי בין המצרים ובתשעת הימים נהגו בחב"ד להגביר הלימוד בעניני בית הבחירה, בספר יחזקאל, במסכת תמיד, במסכת מידות, ובהלכות בית הבחירה להרמב"ם [שמירת המועדים עמ' 266].

ב. בבוכארה נהגו שיש שנמנעים מלאכול בשר בכל שלושת השבועות. מראש חודש אב היו השוחטים מצניעים את סכיני השחיטה שלהם [יהדות בוכארה גדוליה ומנהגיה עמ' 593].

ג. בלוב נהגו לאכול בתשעת הימים בשר מלוח ויבש המכונה 'קדיד', ונקניקיות המכונות 'מרגז'. גם בשבת חזון יש שנהגו לאכול רק בשר מלוח [נחלת אבות עמ' קא].

ד. בפרשבורג נהג החתם סופר לכנס את הקהל ביום ז' באב, היום בו נכנסו הנכרים להיכל וקלקלו בו, והיה קורא לבכי ולמספד בכי והתעוררות על גלות השכינה והיה מונה מנין השנים מחורבן בית שני. כמו כן היה מקונן על הגדולים שהסתלקו באותה שנה [מנהגי רבותינו והליכותיהם, עמ' קלה].

[נחלת אבות, עמ' קה].

יט. בשבת חזון נוהג היה החתם סופר ללבוש בגדים אחרים ממה שהיה נוהג בכל שבת [מנהגי רבותינו והליכותיהם, עמ' קלה].

כ. במוצאי הצום היו אומרים בקהילת לוב האחד לרעהו: עקאבל דייר בירושלים הבנויה" [נחלת אבות עמ' קט].

כא. בקהילת וורמייזא נוהג היה שהיה השמש דופק על חלונות הבתים וקורא למתפללים לבית הכנסת. אכן בתשעה באב לא היו קוראים לאנשים וכל אחד היה מגיע מעצמו [מנהגים דק"ק וורמייזא, הרב שמש, עמ' קכד].

כב. נוהג היה החתם סופר לקרא את חודש אב מיום עשירים שבו והלאה בשם "מנחם" [מנהגי רבותינו והליכותיהם, עמ' קלט].

כג. ביום טו באב, נהגו האדמורי"ם מקומרנא לערוך שולחן, ולכבוד ההילולא של הרה"ק אשר מסטולין היו מזמרים את הפזמון "כל ברואי מעלה ומטה", וכן היו מזמרים "הזכירו לפניו, השמיעו לפניו, תורה ומעשים טובים של שוכני עפר" [מנהגי קומרנא].

כד. ביום חמישה עשר באב, היה יום חופש של המלמדים והתלמידים בקהילת וורמייזא [מנהגים דק"ק וורמייזא, הרב שמש, עמ' קלא].

כה. במרוקו היו הנשים מתאספות בפתחי הבתים ומקוננות קינות שונות שנתקנו בשפה הערבית על עשרה הרוגי מלכות, ועל חנה ושבעת בניה. [נתיבות המערב עמ' 115]

כו. נהגו במרוקו לא לעשן לפני חצות היום של תשעה באב [נתיבות המערב עמ' 117].

יא. נהגו בלוב לעטוף את ספר התורה בתשעה באב בבד שחור. כשהיו מוציאים את ספר התורה לא היו מניחים אותו על התיבה אלא על אחד השולחנות [נחלת אבות עמ' קג].

יב. כמו בקהילת לוב נהגו בקהילת וורמייזא לכסות את ספר התורה במפה שחורה, אך שם היו עושים זאת גם לפרוכת ולכיסאות [מנהגים דק"ק וורמייזא, הרב שמש, עמ' קטז].

יג. בבוכארה היו נוהגים שביליל תשעה באב צועדים לבית הכנסת יחפים ממש. את פרקי איכה היו מחלקים בין המתפללים ולכל פרק היה לחן משלו. [יהדות בוכרה עמ' 595]

יד. בחסידות קומרנא לא נהגו לומר מגילת איכה כנהוג במקומות אחרים [מנהגי קומרנא, עמ' פד].

טו. בבוכארה נוהג היה שביום תשעה באב ישובים היו בצידי הרחוב, כאשר אפר מונח על הראש, וקוראים את הקינות בקבוצות בקול מונוטני עצוב. [יהדות בוכרה עמ' 594].

טז. נהגו בחב"ד שלאחר חצות היום של תשעה באב יכול ללמוד את השיעורים הקבועים בחת"ת, והלכות בית הבחירה. [שמירת המועדים עמ' 266]

יז. יש שנהגו בבוכארה לצבוע לאחר חצות היום את הבית ואף לנקותו כהכנה לקראת בואו של מלך המשיח, שכן עתיד תשעה באב להפוך ליום טוב. כך נהגו גם הנשים בקהילת לוב [יהדות בוכארה עמ' 595, נחלת אבות עמ' קה].

יח. בשחרית של תשעה באב נהגו בלוב לא להניח תפילין וגם לא ללבוש ציצית. עוד נהגו בקהילת לוב לעלות לקברי ההורים

[נתיבות המערב, עמ' 117].

(מתוך אתר איגוד רבני בתי הכנסת)

כז. בקהילת וורמייזא היו התינוקות בטילין במשך היום, ולא היו מטיילים [מנהגים דק"ק וורמייזא, הרב שמש, עמ' קכד].

כח. במוצאי הצום היו אוכלים במרוקו חמין חלבי או דייסה העשויה מחיטין כתושות

מנהגי שבת ביהדות תימן

ההכנות לשבת

3. בימי ספירת העומר מוסיפים אחר "לכה דודי" את הפיוט "בר יוחאי נמשחת אשריך".

4. אין מקדשין קידוש ליל שבת בבית-הכנסת, ומשתדלים לסיים את התפילה מבעוד יום.

5. יש עדיין הנוהגים להתעטף בטלית גדול בכניסת השבת והם גם חוזרים הביתה מעוטפים בטלית.

6. בתפילת שחרית של שבת מתחילים ב"תיקון", תוספת על תפילת החול. המקדימים לבוא לבית הכנסת אומרים תהילים או לומדים משנה או שונים הפרשה שמו"ת.

7. לאחר התפילה נוהגים ללכת בחבורה לבקר בביתו של חולה או בבית חתן. שהתפלל בביהכ"נ.

רק מעטים נוהגים עדיין ללכת בעצמם ביום ששי לשוק כדי לקנות צרכי שבת. הנשים משתדלות לסיים את מלאכתן מוקדם. יש המקדימים להתפלל תפילת מנחה בערב שבת, כדי להספיק לחזור הביתה וללבוש בגדי שבת.

תפילות שבת

1. זריזים הולכים מבעוד יום לבית-הכנסת וקוראים בצוותא "שיר השירים" וחמשה פרקי תהילים ("לכו נרננה" וכו'). אח"כ מתפללים מנחה, אומרים "מזמור לדוד הבו לה", והפיוט "לכה דודי" וכו'. למען אלה שלא הספיקו לומר שיר השירים, מוסיפים ארבעה מפסוקיו אחר לכה דודי, וסימן להם: יעקב (ישקני, עורי צפון, קול דודי, באתי לגני).

2. כאשר חל ראש חודש להיות בשבת, מוסיפים אחר "לכה דודי" את הפיוט "שירו לא-ל נבוני".

מאכלי שבת

הבאה - מקרא ותרגום, ויש שקוראים עימם פרקי מסכת שבת. המבוגרים לומדים רש"י, מדרש תנחומא וכדומה.

2. במקרה של שמחה לוקח כל אחד את ה"ג'עלה" שלו בידו (קליות, פירות ומשקה) והולך לפני "סעודה שניה" להתארח אצל בעל השמחה. אם אין הולכים להתארח, ישנים בין השעות אחת עשרה ואחת.

3. בשעות הצהרים הולכים רבים לבית-הכנסת ללמוד תלמוד, זוהר, רמב"ם, רש"י, הכל לפי הנוהג שבבית-הכנסת. יוצאים מתפילת מנחה בשעה ארבע בערך והולכים הביתה לסעודה שלישית הנקראת "סעודת יעקב" או "קיום". לפני השקיעה חוזרים לבית-הכנסת לאמירת "המעלות" בצוותא ולתפילת ערבית והבדלה.

(מתוך אתר דעת)

1. יש עדיין יחידים הנוהגים כמנהג תימן להגיש קליות ופירות וי"ש לפני כל סעודת שבת ולשיר משירי השבת שב"דיואן".

2. מאכל מיוחד לשבת בבוקר הוא ה"כבאנה" - בצק עם שמן שנטמן מערב שבת. בתימן הייתה ה"כבאנה" נאכלת לאחר תפילת שחרית, לפני הקריאה בתורה; ואילו כאן בישראל היא נאכלת כסעודה קלה, שלא ממניין "שלוש סעודות"; ונהגו להוסיף לה ביצים שלוקות.

3. מאכל מיוחד לשבת הוא גם ה"הריס" תבשיל גריסי חיטה הנטמן מערב שבת. אוכלים אותו בתור סעודה קלה.

סדר יום שבת

1. לאחר הסעודה הקלה, יש קוראים עם הילדים את פרשת השבוע של השבת

מנהגי שבת ביהדות תוניס

המונחים עליה.

סדרי ליל שבת ומאכלי

1. בבתים אחדים נהגו להתפלל בערב שבת בבית, אך רבים התפללו בבית-הכנסת.

2. לאחר תפילת ערבית, כשחוזר בעל הבית לביתו, אומר ג' פעמים "שבת שלום ומבורך". אחר-כך הוא שר "אשת חיל" וארבעה פסוקי "שיר השירים" שסימנם "יעקב": "ישקני מנשיקות" וגו'; "עורי צפון" וגו'; "קול דודי הנה זה בא" וגו'; "באתי לגני" וגו'.

3. לאחר שכל בני המשפחה ברכו על

ההכנות לשבת

1. רוב ההכנות לשבת מוטלות על האישה. תפקיד בעל הבית מסתכם בהבאת ממתקים ומעדנים לשבת, לרבות זר ההדס והיסמין לברכת הבשמים שמברכים לפני הקידוש. רבים מיוצאי תוניסיה שהתיישבו במושבים ובאזורי פיתוח שתלו בגינתם הדס ויסמין, כדי להמשיך במנהג זה.

2. משתמשים בנר שבת אחד, הוא "קאנדיל שבת", המונח על אצטבא מיוחדת ולא על השולחן.

3. את השולחן הערוך מכסים במפה לבנה, ללא כל קישוט, מלבד הדס או פרחי יסמין

חיי". בשעת היציאה עומד אחד המתפללים ליד שער בית-הכנסת ומגיח לקהל הדס, לשם ברכת בשמים.

2. השכם בבוקר מעירים את המתפללים בביתם לשם אמירת ה"בקשות" המיוחדות לשבת. פעולה זו נקראת בשם "דקא", שמובנו "דפיקה על הדלת לפני הכניסה".

3. בתפילת שחרית של שבת שר הקהל ביחד מ"ברוך שאמר" עד "נשמת" (לשירת הים יש לחן מיוחד); תוך כדי שירת "נשמת" ניגש השליח ציבור אל התיבה וממשיך בתפילה.

אחרי העמידה מתחיל השמש במכירת המצוות (הסכומים המוצעים הם בדרך כלל עשרים ושש או כפל של עשרים ושש): פותח היכל, רימונים, הגבהה, שלישי, רביעי, חמישי, ששי (סמוך), שביעי, משלים ומפטיר. מכירות אלה אינן באות רק להכניס כסף לקופת בית-הכנסת אלא, וזהו העיקר, כדי למנוע מחלוקת מהמתפללים הרבים, הרוצים לעלות לתורה עליות מסוימות. כמה קטעים בתורה מבוקשים יותר מקטעים אחרים, משום שהמינו, כי העולה בהם יזכה בברכה הכלולה בקטע. בין הקטעים המבוקשים ביותר נזכיר את "כי ברך אברך" בעליית שביעי של פרשת וירא: "בן פורת יוסף" בעליית חמישי של פרשת ויחי וכיו"ב. גם העלייה ל"משלים" מבוקשת יותר, כי מצורפת לה אמירת הקדיש על-ידי העולה לתורה.

4. בפרשת "בחוקותי", כשבעל קורא מגיע לתוכחה, קורא הקהל את הפסוקים הבאים מספר משלי:

"מוסר ה' בני אל-תמאס ואל-תקץ בתוכחתו", (ג, יא);

"כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה", (ג, יב);

הפרחים או על הירק הריחני "בורא עשבי בשמים" או "בורא עצי בשמים", מוזג בעל הבית מעט מים בכוס הקידוש ומקדש בעמידה. כשאומר "סברי מרנן", כולם עונים: "חיים". מעבירים את כוס הקידוש לפי הגיל בין כל בני המשפחה. אחרי הקידוש נוהגים לנשק את ידו של זקן המשפחה, המשיב "וברך ה'..." כשהוא מניח את ידו על ראש אלה שחלקו לו כבוד. בכמה בתים מתנשקים כל בני המשפחה ומאחלים זה לזה "מבורך!", קיצור של "שבת שלום ומבורך".

4. אחרי ברכת "המוציא" מוגשת ארוחת שבת. יש לציין, כי בעל-הבית אינו מוסר לידי המסובים את פרוסת "המוציא", כדי לא להזכיר את סעודת האבל, והוא מסתפק בהנחת הפרוסה על השולחן. מטעם זה גם אין אוכלים זיתים בארוחת ליל שבת.

5. המאכל של ליל שבת הוא ה"קוסקוסו" (כך שמו המקורי, "קושוקשו" או "קסוקסו" בלשון יהודי תוניסיה), שעשוי מפתיתי סולת שנתבשלו באדים (ושממלא במידה מסוימת את מקומו של הלחם). מאכל זה חייב לכלול תוספת של מרק וקציצות בשר וירקות מבושלות. בערב זה אין נוהגים לאכול דגים, אפילו כמנה שניה, כי הם נחשבים לאוכל דל. כנגד זה מופיע הדג בסעודה השלישית, לשם מצווה.

תפילות שבת

1. בליל שבת, בין מנחה למעריב, שרים המתפללים "בר-יוחאי", "אשת חיל" ו"שיר השירים" (במלואו). שאר התפילה כמו אצל עדות המזרח, אף כי בלחן שונה. את "לכה דודי" שרים בעמידה וחוזרים על הבית הראשון אך ורק לפני "בואי בשלום". בקהילות רבות פונים המתפללים אחורה בשעה שאומרים "בואי בשלום". את התפילה מסיימים בפיוט "יגדל א-להים

לעבור לצד ימין. לפני הברכה האחרונה אומר העולה: "אמת תורתנו הקדושה", כשהוא חוזר למקומו, מברך אותו הקהל באמירת: "חזק ובורך", והוא עונה: "חזקו ואמצו". כשהאב עולה לתורה, הבנים עומדים, וכשהוא יורד, הם מנשקים את ידו, והוא מברך אותם תוך כדי סמיכת ידו על ראשיהם.

9. הגבהת ספר תורה נעשית לפני הקריאה בתורה, כשהקהל שר "וזאת התורה" וגו'. מי שפותח את ההיכל אינו חייב להחזיר את ספר התורה למקומו. מצוה זו ניתנת לכל מבקש.

10. בכמה בתי-כנסת נוהגים לקדש אחרי תפילת מוסף, ללא כל קשר עם מאורע איזה שהוא.

11. לפני הזמן הקבוע למנחה של שבת מתאסף הקהל בבית-הכנסת וקורא תהילים, חזנים או בעלי קול ערב קוראים בתור. כל אחד - פרק, בנעימה מיוחדת. אצל יהודי תוניס יש לתהילים כוח משיכה גדול בשל נעימה מיוחדת זו. תפילת מנחה פותחת בפסוקים "גואלנו ה' צבאות שמו קדוש ישראל", ו"ישראל נושע בה" וגו', אותם שר כל הקהל. לפני "ובא לציון" נמכרת העלייה "שלישי", ומי שקונה אותה זוכה גם בפתיחת ההיכל. לפני "עלינו לשבח" שרים המתפללים את המזמור קא שבתהילים: "הללויה אודה ה' בכל לבב". בבתי-כנסת רבים עורכים סעודה קטנה אחרי תפילת מנחה, וכשקובעים אותה בשעה לא סמוכה למעריב, הרי הר באו אורח נכבד נושא דרשה בין שתי התפילות. במוצאי החגים ובמוצאי שבתות מיוחדות נושאת סעודה זו אופי חגיגי ומשתתפים בה גם פייטנים.

"ולמוכחים ינעם ועליהם תבוא ברכת-טוב" (כד, כה).

בקהילות אחדות קוראים את הפסוקים הנ"ל בסוף התוכחה.

5. בשנים מעוברות, שסימן העו"ף (ה') - ראש השנה חל ביום החמישי לשבוע; ע' - שנה מעוברת; ו' - את פרשת "ואלה המשפטים"; פ' - פלג לשניים), אין קוראים בתוניס את פרשת "משפטים" בשבת אחת, אלא חוצים אותה לשני חלקים. בשבת הראשונה קוראים בתורה עד "ושמעתי כי חנון אני", ובשבת שלאחריה קוראים מ"אם כסף תלווה" עד הסוף. בשבת הראשונה מפטירים את הפטרת "משפטים" הרגילה, ואילו בשבת "אם כסף" שונים המנהגים באשר להפטרה. בפרשת "בא" מפטירים "משא מצרים" (ישעיה, יט). פרשיות "מטות" ו"מסעי" תמיד מחוברות.

6. העולה קורא לבדו את ההפטרה במלואה בניגון הטעמים, והקהל חוזר אחריו על הפסוק האחרון ועל הפסוק "גואלנו", אותו אומרים לפני הברכות האחרונות. על פי רוב נותנים את קריאת ההפטרה לילדים שלא הגיעו לגיל הבר-מצוה.

7. ספר התורה נמצא בתיק עץ בלי כיפה, מכוסה בקטיפה רקומה. הואיל ואין לו כיפה, מלבישים את הרימונים על המוטות שמחזיקים את היריעה, ולא על התיק. בכל בית-כנסת תוניסאי נמצא ספר תורה קטן, המיועד ל"ספר שני".

8. העולה לתורה אומר לפני הברכה הראשונה: "ה' עמכם", והקהל עונה: "יברכך ה'". כשהוא מסיים את הברכה הראשונה, יורד מהתיבה מי שעלה לפניו. בשעת הקריאה, בעל הקורא עומד כרגיל בצד שמאל והעולה בצד ימין, אך כשזוכה בעל הקורא עצמו בעליה לתורה, עליו

מוצאי-שבת והבדלה

ורב דגן ותירוש, סברי מרבן" וכו'.

3. לפני ברכת הגפן מוזג הרב מים בכוס ההבדלה, ואם נשפכים, מגיב הקהל בתשואות: "מעומה! " (בערבית: "שפע"). בשעה שהוא מברך "בורא פרי הגפן", מנסה המבדיל לראות את ארשת פניו ביין ומחייך, כדי שהשבוע יהיה שמח. אחרי ההבדלה מוזגים מעט יין בכף היד השמאלית וטובלים בו אחת האצבעות של היד הימנית. אותה אצבע רטובה מעביר המבדיל על הגרגרת ועל החוליה הראשונה של עמוד השדרה ואומר: "הרי אנחנו מאמינים בתחיית המתים". אחר כך מעבירה על שתי עיניו ומוסיף: "מצוות ה' ברה מאירת עינים". אף יש שמוסיפים עוד תנועה: מכניסים את היד בכיס (סגולה לפרנסה) ואומרים: "ברכת ה' היא תעשיר".

4. את נר ההבדלה מכבים בשתי אצבעות או בעזרת חפץ. (האבוקה, נר בעל פתילים רבים, אינה ידועה).

5. המתפלל, ששמע את ההבדלה בבית-הכנסת, מבדיל גם בביתו, על כל הפרטים הנזכרים לעיל.

6. במוצאי שבת נוהגת עקרת הבית בקהילות רבות שלא להוריד כלים מהשולחן, ובכלל אסורה עליה כל מלאכה - לשם הרגשת הארכת השבת.

(מתוך אתר דעת)

1. לפני תפילת מעריב של מוצאי-שבת שרים את המזמורים:

"לדוד ברוך ה' צורו" (תהילים קמד),

"הללויה הללו א-ל בקדשו" (שם, קג)

ו"למנצח בנגינות מזמור שיר" (שם, סד),

בהגיע הקהל אל "ואתה קדוש" מדליק השמש את האורות.

2. ההבדלה נאמרת בנעימה עליזה, כשכל הקהל יושבים. מחלקים בין המתפללים ענפים קטנים של הדס, שנשמרו במקום לח מערב שבת. לפני ההבדלה אומר המבדיל, בנוסח שונה מהנהוג בשאר עדות המזרח, את הפסוקים הבאים:

"ראשון לציון הנה הנם ולירושלים מבשר אתן, כאמור, ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר, כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, אנא ה' הושיעה נא (פעמיים), אנא ה' הצליחה נא (פעמיים), הצליחוני, הצליח דרכנו, הצליח מזלנו, הצליח לימודינו, ושלח ברכה רווחה והצלחה בכל מעשה ידינו, כדכתיב ישא ברכה מאת ה' וצדקה מא- להי ישעו, וכתוב ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה', כן יברך אותנו, וכתוב ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו, כן יהיה תמיד עמנו, ויתן לך הא-להים מטל השמים ומשמני הארץ

הנהגות ואורחות חיים בעדות ישראל השונות

מאת דוד חוברי

הבית התימני - מאכלים

הצלוף-פיתה שנהגו לאכול מידי יום ביומו. פיתה זו עשויה מקמח חיטה שנלוש עם השאור(שמרים) שהוכן מבעוד יום הבצק "נח" במשך זמן קצר עד שמסתיים תהליך ההחמצה וההתפחה. ומיד קורצים ממנו חתיכת בצק בגודל כף היד משטחים את הבצק לקוטר של כ-25 ס"מ ובעובי של כ-2 ס"מ בדופן התנור, לפני זה מורחים על פני הבצק חילבה מוקצפת לא מתובלת, על מנת למנוע את דביקותו של הבצק בידי האופה בשעה שהיא מדביקה ומצמידה אותו לדופן התנור. לאחר ההדבקה מקרבים לפת הנאפת את גזרי העצים הלוחטים שבתחתית התנור על מנת שהבצק הנאפה יקלוט היטב את חום התנור ויתאדם כראוי, בסיום רודים את הצלוף אל מחוץ לתנור בעזרת המכ"דא-מלקחיים מיוחדות מברזל.

המת'נא-פיתה הדומה מאוד לצלוף רק שדרך ההכנה שונה במקצת במקום למרוח את הבצק בחילבה מאבקים ומגלגלים אותו בקמח, שנית במקום לשוטחו ולרדדו בדופן התנור זה נעשה מחוץ לתנור בעזרת הקמח ובין שתי כפות הידיים ולבסוף מדביקים את הבצק המושטח לדופן התנור כשהתנור אינו חם מאוד ובכך מובטחת הדבקה טובה ומניעת נפילת הבצק לקרקעית התנור. לאחר האפיה שולפים את הפיתה המוכנה כדבעי.

מית'נה-קאמיז (משחוט)- פיתות כנ"ל, רק שמהים אותם לאפיה ממושכת בתנור על חום ממוצע שלא ישרפו אך מביאים אותם לידי יבוש ושבירה עד שנופלים מעצמם לקרקעית ואז נשלפות החתיכות השבורות החוצה. למעשה אלה הם הצנימים התימנים שהשתמשו בהם כשהיו בדרכים הארוכות והממושכות, כי אורך החיים שלהם נמשך זמן רב והם לא התעפשו ולא התקלקלו בתנאי שנשמרו בתנאי יובש. במידה ופיתה זו לא התייבשה בתנור עד כדי שבירה ונשארו בה מעט מאוד נוזלים המונעים את שבירתה זו

נקראה 'משחוט'-אולי הכוונה לבצק שנשחטו ממנו כביכול המים שבתוכו אך לא הכל כמו סחבה שחטה.

באלמכ'בזה-פיתה כנ"ל אבל שנאפת באמצעות אביזר עזר הנקרא מכ'בזה.זוהי מקלעת עגולה העשויה מסיבי קש ושיחי גומא המצופה חומר צמחי הדומה לחומר שממלאים כריות, ציפוי זה נעטף ונתפר בבד כותנה עבה ובבסיס התחתון במרכז העיגול מוסדר מעין עיגול בגודל כדור טניס שמותאם לאחיזת כף היד. על גבי כלי עזר זה(מכ'בזה) שוטחים את חתיכת הבצק המקומח ובעזרתו באמצעות דפיקה חזקה מדביקים ומצמידים את הבצק לדופן התנור. גם במקרה זה מקרבים לבצק הנאפה גזיר עץ לוחט שהחום שלו מאדים את הבצק וגורם לו להתנפח ולהפריח בועות. הפיתות יוצאות דקות רכות ובצבע לבן-מאודם. בדרך כלל צלוף בילמכ'בזה נעשה מקמח משובח ולכבוד אירועים חגיגיים.

קלוב-פיתה אפויה בכלי ולא בתנור. גם זה נאפה מקמח חיטים הבצק מגולגל בקמח ולאחר שרודד היטב מניחים אותו על גבי כלי חרס שטוח (צולא) שמונח על גבי התנור החם נהגו למרוח את הכלי בשמן כדי שהפיתה לא תידבק לחרס. מכסים את הכלי ולאחר שהשחים החלק התחתון של הפיתה הופכים (ביקלאבו) את הפיתה כדי שהצד השני יושחם. מכאן מקור השם קלוב הנגזר מהמילה היפוך בתימנית. בדרך כלל השתמשו בדרך אפיה זו כשהחיטה גרועה והבצק שלה לא מתאים לתנור כי הוא לא ידבק. כמו כן השתמשו בשיטה זו כשרצו להכין בזמן מהיר וקצר פיתה זריזה.

קפוע-פיתת-מצה העשויה מקמח דורה. בצק זה נילוש ללא שמרים והעיסה הנאפת הינה עבה עפי"ר הקפועה נאכלת בסמוך לשעת אפייתה כשהיא עדיין חמה עליה נמרכת שכבת חמאה כדי לשפר את טעמה. אם אקפוע נעשה ממין אחר של קיטנית הוא נקרא על שמה למשל קפוע-בלסין משל עדשים, קפוע-קילה משל פולין, קפוע רומי משל תירס וכן כל כיוצא בזה.

יחד שבטי ישראל

סיפורים אותנטיים - בני המנשה

אבותינו בני מנשה נשלחו לגלות על ידי האימפריה האשורית לפני יותר מ-27 מאות שנים. במהלך השנים, נדדו דרך מרכז אסיה והמזרח הרחוק עד שהתיישבו במקומם הנוכחי.

במהלך שהותינו בגלות המשכנו לשמור על יהדותנו בדיוק כפי שאבותינו נהגו. לשמור שבת וכשרות, לחגוג את החגים ולשמור על טהרת המשפחה. תמיד המשכנו להאמין שיום אחד נחזור לארץ אבותינו, ארץ ישראל.

בשנת 1997 באחד הכפרים בו התגוררו מעט יהודים, רצו להקים בית כנסת ובית מדרש. אבל, בגלל שנאת הגויים הם לא הורשו לעשות זאת.

יהודי הכפר לא נכנעו, והחליטו להמשיך בבניית בית הכנסת למרות הסכנה שבדבר.

הבניה נמשכה והגויים החריפו את צעדיהם ולקחו בריונים שיפריעו לבניה ויגרמו ליהודים לעצור. אותם בריונים הגדילו לעשות ולקחו אליהם את מנהיג הקהילה המבוגר. חברי הקהילה הצטערו צער רב, בכו בכי תמרורים, והתחננו שישחררו את מנהיג הקהילה. הבכי היה קורע לב, אך שום דבר לא הועיל. אותם בריונים הכו את מנהיג הקהילה המבוגר ובעטו בו בכל כוחם. כל זאת באכזריות חסרת פשר כלפי העם והמסורת היהודית. לאחר שבוע של סבל שוחרר המנהיג היהודי.

בניית בית הכנסת המשיכה בחירוף נפש אך בסופו של דבר האנטישמיות גברה. היהודים היו נתונים ללעג מתמיד מפני שכניהם הגויים על קיום מצוות ברית המילה ושמירה על המסורת היהודית. בית הכנסת הוחרב. הקהילה היהודית נאלצה לבטל את התפילות הציבוריות וכל אחד התפלל בביתו.

ההתמודדות הייתה קשה ובסופו של דבר הקהילה היהודית החליטה לעזוב את המקום ולחפש מקום מגורים חדש, הרחק מהגויים האנטישמיים, בו יוכלו לקיים את התורה והמצוות. הבתים, והשדות הושארו מאחור ואנשי הקהילה היו צריכים למצוא מקור פרנסה חדש. מתוך הקפדה על שמירת השבת - לא היה קל למצוא עבודה חדשה ולכן אותם יהודים פתחו עסקים פרטיים. הרווח, בתחילה, היה מועט. אך שמירת השבת הייתה חשובה עבורם יותר מהפרנסה.

עם הזמן, הגיעה הברכה לאותם יהודים. הפרנסה התרחבה וגם גויים מרוחקים החלו לכבד אותם ולעסוק איתם בקשרי מסחר וחברות. הקהילה היהודית גדלה ואף נוצר קשר בין חברי הקהילה ובין קהילות יהודיות נוספות.

דמויות מופת בעדות ישראל

מאת: דוד חוברי

סופרים בתימן בני המאה ה-18

ר' דוד בן נתן הלוי

גודל למדנותו וידעותיו של ר' דוד בן נתן הלוי הד'הבאני.

הסידור נמכר והתגלגל לידיו של יחיא בן סעיד בן יחיא בן אברהם אלצברי שקנה זאת עפ"י הכתוב בשטר הבעלות בגוף הספר בסך של שלושה גרוש חג'ר (שלושה ריאל) מהונו ויגיע כפיו. אכן מקומו של הספר הקדוש בכלל ושל הסידור בפרט

נחשבו לנכס חשוב בעיניהם של היהודים ולפיכך לא חסכו מכספם הדל לצורך כך ואם לא זכו להזמין את הספר מראש אצל הסופר הרי שלא היססו לקנותו בדמים מרובים גם מיד שנייה ואף דאגו להנציח את יחוסם עד היכן שזכרו, כי הספר ישאר לעדות גם אחרי לכתם.

חי בישוב ד'הבאן לא הרחק מצנעא. כתב סידור בשנת 1722 לכבוד אביו. בסידור שולבו פירושים רבים של ר' דוד אבודרהם, של השולחן ערוך, ומתוך ספרי דפוס אחרים שהגיעו אז לתימן. לפיכך אנו עדים לשילוב של הנוסח הספרדי בתוך התימני. הסופר עורך תמיד השוואות בין המנהג המקומי המקובל לבין הספרדי החודר ובדרך כלל נוטה לקבל את המקומי תוך שילוב מה של מנהגים חדשים. ז"א שיש קווי דמיון בין שיטתו למה שינהג מהרי"ץ שבא כמה עשרות שנים אחריו.

מעניין הדבר שמהרי"ץ שהיה ילד כשנכתב סידור זה כנראה לא הכירו כי הוא לא הזכירו בשום מקום אף על פי שישנם קווי דמיון רבים בין שני הסידורים. מכאן נוכל אולי ללמוד על

פינת ההלכה

הלכות תשעה באב ושאר תעניות

- שולחן ערוך -

סימן תקנד - דברים האסורים בתשעה באב

לא גזרו רבנן. הגה: ומיהו נוהגין (ז) להתענות כל זמן שאין להם צער גדול שהיה לחוש לסכנה, והמקל לא הפך סיד.

ז רחיצה אסורה בט' באב, בין בחמין בין בצונן; אפלו להושיט אצבעו במים, אסור.

ט אם היו ידיו (ט) מלכלכות בטיט ובצואה, מתר לרחץ להעביר הלכלוך, ולא יטל כל ידיו אלא לפי הצורך להעביר הלכלוך. הגה: ואם עשה צרכיו, אם מתר לרחץ, דינו כמו ביום כפור ועין לקמן סי' תרי"ג ס"ג.

י נוטל אדם ידיו שחרית, וצריך לזהר שלא יטל ידיו אלא עד סוף קשרי אצבעותיו.

יא ולאחר שנגב ידיו ועדין לחות קצת, מעבירם על עיניו; ואם היה לפלוף על גבי עיניו ודרכו לרחצם במים, רוחץ ומעבירו ואינו חושש, דהנה ליה כטיט ובצואה שרוחץ פדרכו ואינו חושש.

יב ההולך להקביל פני רבו או אביו, או

א תשעה באב (א) אסור ברחיצה וסייכה, ונגעילת הסנדל ותשמיש המטה, ואסור לקרות בתורה וביאים וכתובים, ולשנות במשנה ובמדרש ובגמרא בהלכות ובאגדות, משום שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב (תהלים יט, ט) ותינוקות של בית רבן בטלים בו אבל קורא הוא באיוב ובדברים (ב) הרהרים עים שבירמיה; ואם יש ביניהם פסוקי נחמה, צריך לדלגם.

ד ומתר לקרות כל (ד) סדר היום, ופרשת הקרבנות, ומשנת איזהו מקומן, ומדרש רבי ישמעאל. הגה: ומתר לחזור (ה) הפרשה בתשעה באב (מנהגים).

ה עברות ומיניקות מתענות בט' באב, ומשלימות כדרך שמתענות ומשלימות ביום כפור; אבל בג' צומות אחרים פסורים מלהתענות, ואף על פי כן ראוי שלא תאכלנה להתענג במאכל ובמשותף, אלא כדי קיום הנולד ועין לעיל סי' תק"נ סעיף א'.

ו חיה כל שלשים יום, וכן (ו) חולה שהוא צריך לאכל, אין צריך אמד אלא מאכילין אותו מיד, דבמקום חלי

בָּאָב, עוֹשִׁין; בְּמָקוֹם שֶׁנִּהְגוּ שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת, (יז) אִין עוֹשִׁין; וּבְכָל מָקוֹם תַּלְמִידֵי חֻכְמִים בְּטָלִים, וְכָל הַרְּוָצָה לַעֲשׂוֹת עֲצָמוּ תַּלְמִיד חֻכְם לַעֲנִין זֶה עוֹשֶׂה; וְאֶפְלוּ בְּמָקוֹם שֶׁנִּהְגוּ שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת, מִתֵּר עַל יְדֵי עֲבוּ"ם, אֶפְלוּ בְּבֵיתוֹ; וּפְרָקְמִטָּא לְהַרְוִיחַ וּלְהַשְׁתַּכֵּר בְּמָקוֹם שֶׁנִּהְגוּ שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה, אֲסוּר; וּבְמָקוֹם שֶׁנִּהְגוּ לַעֲשׂוֹת, מִתֵּר אֲלֵא שְׁמַמְעֵט שְׁאֶפְלוּ מִשְׁנַכְנַס אֲב אָנוּ מִמְעֵטִין מַלְשָׂא וְלִתְנוּ. הַגָּה: וְלֹא נִהְגוּ בְּאֲסוּרֵי מְלָאכָה כִּי אִם עַד חֻצוֹת (מְנַהֲגִים). וְנִהְגוּ לְהַחֲמִיר עַד חֻצוֹת בְּכָל מְלָאכָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שֶׁהוּי קֶצֶת, אֶפְלוּ מִעֲשֵׂה הַדְּיוּט; אֲבָל דְּבַר שְׂאִין בָּהּ שֶׁהוּי, כְּגוֹן הַדְּלָקַת נְרוֹת אוֹ קִשְׁיָרָה וְכַדוּמָה, מִתְּתַר. וְלַחֲלַב הַפְּרוֹת טוֹב לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי עֲבוּ"ם, אִם אֶפְשָׁר (יח) בְּעֲבוּ"ם.

כג וּמְלָאכְתָּ דְּבַר (יט) הָאָבָד מִתֵּר. כְּדָרְךָ שְׁאֶמְרוּ בְּחִלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד. כד כָּל הָעוֹשֶׂה (כ) מְלָאכָה בְּתַשְׁעָה בָּאָב, אִינוּ רוֹאֵה סִימָן בְּרֻכָּה מֵאוֹתָהּ מְלָאכָה.

כה כָּל הָאוֹכֵל וְשׂוֹתָהּ בְּתַשְׁעָה בָּאָב, אִינוּ רוֹאֵה בְּשִׁמְחַת יְרוּשָׁלַיִם; וְכָל הַמֵּי תֹאבֵל עַל יְרוּשָׁלַיִם, זֹכֵה וְרוֹאֵה בְּשִׁמְחַתָּהּ. וְכָל הָאוֹכֵל בְּשׂוֹתָהּ אוֹ שׂוֹתָהּ יַיִן בְּסַעֲדָה הַמְּפַסְקָתָהּ, עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמֵר: וַתְּהִי עֲוֹנָתָם עַל עֲצָמוֹתָם (?חֻזְקָא לֵב, כז).

מִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ, אוֹ לְצָרְכֵי מִצְוָה, עוֹבֵר בְּמִים עַד צְוָאָרוֹ וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ; וְכֵן בְּחֵ"ו זָרָה, מִתֵּר.

טו סִיכָה אֵינָה אֲסוּרָה אֲלֵא שֶׁל תַּעֲנוּג; אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֻטְטִין בְּרֵאשׁוֹ, סָד כְּדָרְכּוֹ וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ.

טז נְעִילַת הַסַּנְדָּל, דּוֹקָא שֶׁל עוֹר; אֲבָל שֶׁל בְּגָד אוֹ שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל שַׁעַם (פ"י) קָלְפֵי עֵץ) וְגַמִּי, מִתֵּר. וְשֶׁל עֵץ מִחֻפָּה עוֹר, (יא) אֲסוּר.

יז אֲבָל וּמְנַדָּה שְׁמַהֲלָכִים (יב) בְּדָרְךָ מִתְּתַרִים בְּנְעִילַת הַסַּנְדָּל, וּכְשִׁיגִיעוּ לְעִיר יְחַלְצוּ, וְכֵן בְּתַשְׁעָה בָּאָב. הַגָּה: וְכֵן בְּמָקוֹם שֶׁדָּרִים בֵּין הַעֲבוּ"ם, לֹא יִחַלֵּץ כִּי אִם בְּרַחוּב (יג) הִיְהוּדִים, וְכֵן נִהְגוּ (טוֹר וְהַגְּהוֹת מִיְמוֹנֵי וְהַגְּהוֹת מְרַדְּכֵי רפ"ק).

יח יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר שְׁלֹא יֵישֵׁן בְּלֵיל ט' בָּאָב עִם אִשְׁתּוֹ בְּמַטָּה, וְנִכּוֹן הַדְּבַר (יד) מִשׁוּם לֶךְ לֶךְ אֶמְרִינָן גְּזִירָא.

יט אִם חָל תַּשְׁעָה בָּאָב בְּשַׁבָּת, מִתֵּר בְּכָלֵן אֶפְלוּ בְּתַשְׁמִישׁ הַמַּטָּה. הַגָּה: וְיֵשׁ אוֹסְרִים בְּתַשְׁמִישׁ הַמַּטָּה, (טו) וְכֵן נִוְהָגִין (טוֹר בְּשֵׁם ר"י וְאָגוּר וּמְנַהֲגִים). כ אִין שְׁאֵלַת (טז) שְׁלוֹם לְחִבְרוֹ בְּתַשְׁעָה בָּאָב, וְהַדְּיוּטוֹת שְׂאִינָם יוֹדְעִים וְנוֹתְנִים שְׁלוֹם, מְשִׁיבִים לָהֶם בְּשִׁפְהַ רְפָה וּבְכַבֵּד רֵאשׁ.

כא יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר שְׁלֹא יִלְךְ וְיִטִּיל בְּשׂוֹק, כְּדֵי שְׁלֹא יָבֵא לְיַדֵּי שְׂחוֹק וְכֵן לֹת וְהַתּוֹל.

כב בְּמָקוֹם שֶׁנִּהְגוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּט'

מתכוני עדות

זלביה

פארכיביס צד לקבלת הבצק דליל ודביק. מכסים במגבת ומתפזזים כ- 40 דקות / צד להבצק מבהיל את נפחו.

2. לאחר 40 דקות באוהבת רחבה על ארבה ביוניות מומחים כוס שמן כ- 3 דקות בלפולן חם מלמנים פילב את פידים אלים את הבצק צד ארובאת כל פאווי.

לולטים ידיים ומנגבים פילב לוב מלמנים את פידים ובלפולן חם אוקחים חתיכות בקוטר 5 ס"מ מלמנים אומם פידים ומצבידים אמוהת.

3. מטמנים בלרואים לחוקה פליוניו לו פכאביה תפוח וחוקה הפתוחן צריה פופטים אותה בוצית שני מאמיות בלפכאביות צריבות ומפוזות מלני כצדדים מוכרים אצלתה לעליוה נייר סופג אספאת צודסי פולון.

מכביבים:

600 גרם קמח

כף וחצי שמרים

3 כפות סוכר

כפית מלח

2 ורבל כוסות מים פולרים צד חמישים (540

מיליטר)

כוס שמן (אטמון)

פכנות:

תפוחי פפכנה

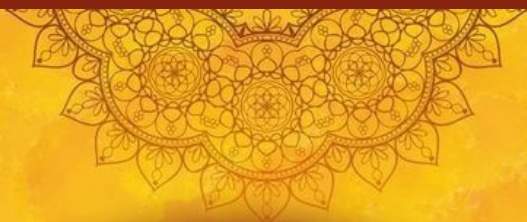
1. מכניסים לתוך קצרה כפית מלח, מלח פילב

מנפים 600 גרם קמח, מוסיפים כף וחצי

שמרים יבלים, 3 כפות סוכר 1 - 2 ורבל כוסות

מים פולרים חמישים (540 מיליטר). אלים את

קראו לו ג'ו

אלמליח וגוסטו שרים ג'ו עמר

במופע משותף ובביצועים מרגשים
שיר השיכור, ברצלונה, פרח הלימון, שלום לך דודי ועוד...

להזמנות:
04-6036800

היכל התרבות קריית שמונה

יום רביעי
2.8|20:00

ניהול מוסיקלי: גרם ביטון
ניהול וייצוג: מירי בן ישי

יהודה וישראל (חסרה)

יהודה וישראל דעו מר לי מאד לכן בחטאתי אני ארעד רעוד
 יהיה לבבי בי בעת אשמע בכות ועת שחוק אראה אזי אסלוד סלוד
 בן אח ואחות אם ואף גם כל שאר תבכו למשפחות וגדדו בם גדוד
 דוד טוב וכל אישים וגם נשים בכו ואני בבכיתי אזי אחריד חרוד
 חסרה נגינתי ושמחתי בעוד אזכור למקדש כי אבדנוהו אבוד
 חסרה קהלת אל ולומדי דת ודין על זאת יהודה קום וישראל ספוד
 חסרה וגם קצרה יחידתי לרוב אבדן קהלותי ונשמדו שמוד
 חסרה ידיעתי בקורות הזמן אמאס לקול שירים ומחול גם רקוד
 חסרה עצת לומדים לתושיה וצר הרג בחיריהם כמו צאן וערוד
 חסרה חנינת אל ורחמיו נשפחו הוא לי כמו אכזר והמר לי מאד
 חסרה זכות אבות ולא תליץ בעד זרעם וסף גזעם ונחרדו חרוד
 חסרה צניעות כל נשי יהרות ביום נפלו ביד זרים וקפדו בם קפוד
 חסרה נחמת כל יהודה כי יאוש צמח בלבותם ונעקד בם עקוד

תראתה

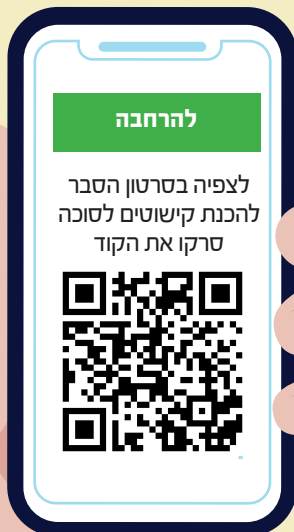
חֶסֶדָהּ פְּקֻדַּת אֵל עַלֵי הוֹרְגִים בְּנֵי עַמִּי וְגַם גּוֹזְלִים וְחוֹשְׁדִים בָּם חֲשׂוֹד
 חֶסֶדָהּ אֵמֶת תּוֹרָה וְהַמְצָוָה אֲשֶׁר עִם רוֹב גְּאוֹן זָרִים שְׂכוּחָה מִלְמוֹד
 חֶסֶדָהּ מִתִּיקוֹת מִבְּנֵי עַמִּי וְלֹא חֶסֶדָהּ מְרִירוֹתָם וְתִשְׁקוֹד בָּם שְׁקוֹד
 חֶסֶדָהּ עֲרֵבוּתָם וְטוֹבָתָם וְכָל חֲכָמַת חֲכָמֵיהֶם וְנַחֲלָדָה חֲלוֹד
 חֶסֶדָהּ תְּשׁוּבַת אֵל לְצַעֲקָתָם וְאִין עוֹנָה וְאִין חוֹמֵל וְנִלְאָה מִפְּקוֹד
 חֶסֶדָהּ שְׂכִינָה מִשְׁכּוֹן מָטָה בְּתוֹךְ מִקְדָּשׁ וְיִשְׂרָאֵל וְחֲדָלָה מִן רְבוֹד
 חֶסֶדָהּ עֲנוּת קִדְיֵשׁ וְעֲנוּת בְּרָכוּ בְּתֵי כְּנַסִּיּוֹת חֲרָבִים מִיִּסוֹד
 חֶסֶדָהּ זְכִירַת צוֹר ה' צְבָאוֹת יְהוָה וְאֱלֹהִים אֵל וְשֵׁין דָּלַת וַיּוֹד
 חֶסֶדָהּ נְבוּאָה בִּי וְנִסְתָּם כָּל חֲזוֹן אוֹרִים וְגַם תְּמִים וְצָרוּף שֵׁם בְּסוֹד
 חֶסֶדָהּ הַגּוֹת תּוֹרָה יִלְדִים עֵת גְּמוֹר שֶׁק אֶחָגוֹר עַל זֹאת וְאֶפְדְּנוּ אֶפּוֹד
 חֶסֶדָהּ כְּבוֹד שֶׁבֶת כְּבוֹד מוֹעֵד בְּכֵן חֲשֶׁךְ וְקִדְרוֹת קַח יִצְוֶעֶךָ בּוֹ רְפוֹד
 חֶסֶדָהּ עֲרֵבוּת קוֹל חֲזָנִים מִזְמוֹר מִפְטִיר וּמוֹצְנִיף וְגַם פִּיטָן לְחוֹד
 חֶסֶדָהּ כְּבוֹד מַלְכוּת יְהוּדָה עַד מְלוֹךְ הָאִישׁ בְּנוֹ דָּוִד יַחֲיָה עִם בְּסוֹד

הפינה לצעירים

תפוזרת בית המקדש

ה	ר	ו	ת	ת	ח	מ	ש
מ	ס	ד	ה	ב	ר	ע	ר
נ	ב	ת	ו	כ	ו	ס	י
ש	מ	י	ר	ש	ת	צ	מ
ל	ת	ו	ח	י	ל	ס	ו
ו	י	ג	ו	ר	ת	א	נ
ל	ט	ס	ב	ה	נ	צ	מ
ב	ה	נ	ש	ה	ש	א	ר

מקדש / ירושלים / כהן גדול / חושן
מזבח / קטורת / לוי / כפורת / היכל / גאולה

צום - על מה ואמה?

הי"ץ קבעו מספר ימי צום במהלך השנה. מדוע?
מטרתו של הצום היא לא לצרר אותנו לימים, הולדה, אלא לצורך אותנו לחזור בתשובה. בית המקדש נחרב לפני שנים רבות, בגלל אבותינו שחטאו, אך הי"ץ מאשים אותנו שאם בית המקדש צדין לא נבנה - סימן שגם העושים שלנו אינם מתקנים ואנחנו צריכים לחזור בתשובה. כמו שאומר אנו הרמב"ם, כאלו צום נצטרך ונצטרך את מה שקרה חלב שלנו יתעורר לחרה בתשובה אמתית ושלווה ומתוך כך - אבנינו בית המקדש.

"יש שם ימים לכל יצור" ויצור יצולנום בהם ופניו בפרות
לא יצור פה, כדי לצורך תאבנות ופתיים פתיים
ויהיה זה כפרון / אמצעיניו הריעים ויעשה אבותינו
עשה כמצוינו עשה צד עתים ימים וינו אותנו בפרות
עשכברן פברים אלו נשוב אהיה. (האבות תלויות
ה, א)

מכיוון שמטרת הצום היא לצורך אותנו לשוב בתשובה, כמות המטעם הצומות שנוצדו להכביר לנו את חורבן הבית - גמאל. ולא זו בלבד אלא הימים האלו יחשבו ימי חג ושמייה. "כל הצומות האלו, צומדים אבא לישות המטעם. ולא עוב, אלא עתים צומדים אהיות ימים טובים וימי עטון ושמייה, עשאלה:

"כה אור ה' צבאות, צום הקדישו צום המישי צום הקדישו צום המישי יהיה אבות יהודה אשטון ושלווה ושלווה טובים ושלווה ושלווה אהיה" (כסריה ח', י"ט). האבות תלויות פרת ה' האכה י"ט

הפינה הזו היא בשבילכם, ואני רוצים שתכתבו לנו על מה מעניין אתכם שנכתוב כאן בעלונים הבאים. אתם יותר ממוזמנים לכתוב לנו למייל: edotlyeladim@gmail.com